

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอนาคตทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศจะต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกับการศึกษาระดับนานาชาติ โดยผ่านทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ ระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจะเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนทั้งนี้เนื่องจาก เป็นการให้โอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนได้เท่าเทียมกันอำนวยความสะดวก ทั้งในด้านเวลาและสถานที่ที่ประชาชนสามารถเรียนรู้ได้ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนเวลาใด โดยไม่จำกัดอยู่เพียงห้องเรียนเท่านั้น และการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมคุ้มค่ามากกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับการสร้างโรงเรียนและการจ้างครูสอน (มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม, 2549 : 7) รวมทั้งการนำเทคโนโลยีดาวเทียมมาใช้ในการจัดการศึกษาเป็นอีกหนทางหนึ่ง ที่จะแก้ไขปัญหและอุปสรรคทางการศึกษา อาทิ เช่น ปัญหาผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาในชนบทห่างไกล ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษาระหว่างเมืองใหญ่กับชนบท ปัญหาการขาดแคลนครูผู้เชี่ยวชาญ ในสาขาวิชาต่างๆที่สำคัญและจำเป็นปัญหาความไม่เสมอภาคทางการศึกษา และการขยายโอกาสทางการศึกษานั้นเป็นเรื่องที่สำคัญที่ต้องมีการแก้ไขในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติทุกฉบับ ก็เน้นเรื่องนี้อยู่ตลอดเวลา ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555- พ.ศ. 2559) ได้มีนโยบายเน้นพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสร้าง โอกาสทางการศึกษาให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตซึ่งในอนาคตอาจจะจัดห้องเรียนเชื่อมโยงกันทั่วโลก (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2555 : 8)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดขึ้น ตามมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เป็นรูปแบบการบริหารการศึกษา ที่มุ่งเน้นให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยกำกับสนับสนุนส่งเสริมและประสานการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หน่วยงาน องค์กรและบุคคลต่างๆ ที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา ตลอดจนอำนวยความสะดวกให้กับสถานศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาอื่นให้สามารถจัดการศึกษา

ได้อย่างทั่วถึงมีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยมีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 214 โรงเรียน นักเรียนจำนวน 38,301 คน มีเขตพื้นที่บริการ 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอสันทราย อำเภอสะเมิง อำเภอแมริมอำเภอแม่แตง และอำเภอพร้าว ซึ่งพื้นที่เหล่านี้มีโรงเรียนที่อยู่ในที่ห่างไกลทุรกันดาร (Remote area) มีข้อจำกัดด้านการคมนาคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และมีปัญหาการขาดแคลนบุคลากรครูไม่ครบชั้นและต้องสอนทั้ง 8 กลุ่มสาระ จำนวน 72 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2, 2550 : <http://www.chiangmaiarca2.go.th>) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 จึงให้สถานศึกษาในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร ใช้สื่อการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการช่วยจัดปัญหา ความด้อยโอกาสและความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา อันเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาคอขวดทางการศึกษา และเป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดการเรียนให้ดียิ่งขึ้น และเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามมาตรฐานทางวิชาการเช่นเดียวกับการศึกษารูปแบบอื่น เครือข่ายพัฒนาคุณภาพสะเมิง 2 ได้รับการจัดตั้งขึ้นตามระเบียบสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ว่าด้วยการจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาพุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นการรวมโรงเรียนในพื้นที่อยู่ใกล้กันเข้าด้วยกัน เพื่อให้สถานศึกษาร่วมมือและให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพประสิทธิภาพ ให้ดียิ่งขึ้นและมีมาตรฐานเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน โดยการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งโรงเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพสะเมิง 2 ประกอบด้วยโรงเรียน จำนวน 9 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดยังเมิน โรงเรียนบ้านแม่แว โรงเรียนบ้านปางขุม โรงเรียนวัดจั่วเต่า โรงเรียนบ้านนาแก้ว โรงเรียนบ้านกัวเลื้อ โรงเรียนวัดอมลอง โรงเรียนวัดปางเดิม และโรงเรียนวัดปางเดิมสาขานานาสาบ ในจำนวนนี้ได้มีโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมจำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านกัวเลื้อ โรงเรียนบ้านอมลอง โรงเรียนบ้านนาแก้ว โรงเรียนวัดปางเดิม และโรงเรียนวัดปางเดิมสาขานานาสาบ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนเหล่านี้มีจำนวนครูไม่ครบชั้น นักเรียนมีจำนวนน้อย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และการเดินทางยากลำบาก จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพสะเมิง 2 อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อได้ข้อมูลอันจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และส่งเสริมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม ของโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพสะเมิง 2 อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพสะเมิง 2 อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อหน่วยงานและบุคลากรต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหาร โรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนบริหารโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น
2. ครูผู้สอนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารและพัฒนา วางแผนจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ประชากรของโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพสะเมิง 2 อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2556 จำนวน 5 โรงเรียน ดังนี้

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	จำนวน	40	คน
2. ครูผู้สอน	จำนวน	21	คน
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2556	จำนวน	46	คน
4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2556	จำนวน	40	คน
5. ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2556	จำนวน	42	คน
6. ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2556	จำนวน	35	คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับ การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพสะเมิง 2 ดังนี้

1. การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม ประกอบด้วย

1.1 การวางแผน

1.2 การปฏิบัติตามแผน

1.3 การตรวจสอบผลการปฏิบัติ

1.4 การปรับปรุงพัฒนา

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม มีดังนี้

2.1 ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) 7 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ปีการศึกษา 2555 ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ และการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ระดับชาติ (NT) ประจำปีการศึกษา 2555

2.2 ความพึงพอใจของนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน ต่อการจัดการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม

ขอบเขตด้านสถานที่

โรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพสะเมิง 2 อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีการจัดการศึกษาโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านกัวเลื้อ โรงเรียนบ้านนาแก้ว โรงเรียนบ้านอมลอง โรงเรียนวัดปางเดิม และโรงเรียนวัดปางเดิมสาขามูลาบ้านขุนสาบ

ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้ จะดำเนินการ ตั้งแต่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ระหว่างเดือน สิงหาคม-เดือนพฤษภาคม 2557

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ผู้ศึกษาได้นิยามศัพท์เฉพาะในการศึกษาการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม ของโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพสะเมิง 2 อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

การบริหารจัดการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการศึกษาโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพสะเมิง 2 อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบผลการปฏิบัติ การปรับปรุงพัฒนา ดังนี้

การวางแผน หมายถึง การคิดและกำหนดทางเลือกว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร เป้าหมายอย่างไร และใครเป็นผู้กระทำ เพื่อให้สู่เป้าหมายที่ต้องการ

การปฏิบัติตามแผน หมายถึง การปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ การอำนวยการ การประสานงาน ควบคุม นิเทศ กำกับ ติดตามงาน

การตรวจสอบผลการปฏิบัติ หมายถึง การระบวนการนิเทศติดตามผลเพื่อให้เข้าใจกระบวนการที่เป็นอยู่ การตรวจสอบจะทำให้รับรู้สถานการณ์ของงานที่เป็นอยู่

การปรับปรุงพัฒนา หมายถึง การแก้ไขปัญหาการตรวจสอบงานที่ไม่ได้ตรงเป้าหมายหรือผลงานไม่ได้มาตรฐาน ให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาตามลักษณะของปัญหาที่พบ

การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มีโรงเรียนวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เป็นโรงเรียนต้นทางและโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพสะเมิง 2 ที่เข้าร่วมโครงการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นโรงเรียนปลายทาง โดยใช้ระบบโทรทัศน์เป็นสื่อกลางในการจัดการเรียนการสอน

ผลสัมฤทธิ์ทางการจัดการศึกษา หมายถึง ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพสะเมิง 2 ใน 7 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ประจำปีการศึกษา 2555 ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ระดับชาติ (NT) ประจำปีการศึกษา 2555 ซึ่งเป็นการประเมินความสามารถพื้นฐานที่จำเป็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ใน 3 ด้าน ได้แก่ ความสามารถด้านภาษา ด้านคำนวณ และด้านเหตุผล และความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการศึกษาโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนต้นทาง และโรงเรียนปลายทาง ดังนี้

โรงเรียนต้นทาง หมายถึง โรงเรียนที่เป็นสถานีย้ายทอดสตราการออกอากาศการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม คือ โรงเรียนไกลกังวล จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

โรงเรียนปลายทาง หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพสะเมิง 2 อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่

โรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพสะเมิง 2 หมายถึง การรวมสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ตลอดจนให้มีลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งหมด เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม ประกอบด้วยจำนวนโรงเรียน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านกัวเสือ โรงเรียนบ้านนาคู่ โรงเรียนบ้านอมลอง โรงเรียนวัดปางเดิม และโรงเรียนวัดปางเดิมสาขานานาชาติ